

STRATEGI PEMILIHAN BERITA HALAMAN HADAPAN AKHBAR BERBAHASA MELAYU DAN CINA: KAJIAN TERHADAP *BERITA HARIAN* DAN *CHINA PRESS*

SHAHRUL NAZMI SANNUSI
Universiti Kebangsaan Malaysia
nazmy@ukm.edu.my

ONG YI MIN
Universiti Kebangsaan Malaysia
emin_ong@hotmail.com

ABSTRAK

Berita ialah satu bentuk pelaporan yang memberikan informasi mengenai sesuatu peristiwa benar dan semasa kepada masyarakat. Pelbagai peristiwa berlaku setiap hari namun tidak semua peristiwa menjadi berita utama. Persoalan yang sentiasa ditanya ialah apakah kriteria sesebuah peristiwa menjadikan berita utama di halaman hadapan? Makalah ini membincangkan strategi pemilihan berita halaman hadapan dan jenis isu yang dipilih untuk dipaparkan dalam ruangan berita utama. 'Teori Penentuan Agenda' diaplikasi sebagai kerangka analisis kerana media massa menyalurkan informasi kepada agenda publik yang mampu menarik perhatian publik dan mempengaruhi khalayak. Data bagi makalah ini diperolehi daripada kaedah kualitatif, melalui instrumen temubual mendalam bersama dua orang editor kanan sebagai informen. Mereka adalah pegawai media di akhbar *Berita Harian* dan *China Press*. Hasil kajian mendapati, terdapat perbezaan dalam pemilihan berita utama antara akhbar *Berita Harian* dan *China Press* khususnya dalam konteks penentuan nilai berita. Berita yang memberi impak yang besar terhadap majoriti pembaca mereka diberi keutamaan. Dapatan selanjutnya adalah, akhbar *Berita Harian* cenderung memaparkan agenda berkaitan isu nasional manakala *China Press* lebih kepada isu berkenaan dengan masyarakat Cina. Faktor atur letak akhbar juga adalah berbeza iaitu akhbar *China Press* mementingkan pemaparan gambar manakala *Berita Harian* pula mengutamakan berita eksklusif bagi memancing minat golongan pembaca. Makalah ini bertujuan memberi satu konsep tentang nilai berita yang boleh dijadikan faktor utama dalam pemilihan berita dan gambar di halaman hadapan akhbar berbahasa Melayu dan Cina di Malaysia.

Kata kunci: akhbar; kaum; berita utama; strategi; penentuan agenda; halaman hadapan

STRATEGY OF FRONT PAGE NEWS SELECTION IN MALAY AND CHINESE NEWSPAPERS: STUDY ON *BERITA HARIAN* AND *CHINA PRESS*

ABSTRACT

News is a form of reporting that provides information about a current event precisely to the public. Various events occur daily but not all appear as headlines. The question repeatedly asked is, what is the criteria of an event that makes it an headline on the front page? This article

intends to discuss the front page news selection strategy and the types of issues that appear as the main news. The 'Agenda Deciding Theory' has been applied as an framework because the mass media disseminate information, attract attention and influence the public. Data for this article was gathered based on qualitative method, through in-depth interview as an instrument, with two senior editors as informants. Respectively, they serve as media officer with *Berita Harian* and *China Press*. The findings in this article is, there are differences in the selection of headline between *Berita Harian* and the *China Press*. News that has impact on majority readers is given priority as headline. The *Berita Harian* newspaper tends to display agenda that is related to national issue, while the *China Press* headline tends to incline towards issue that concerns the Chinese community. Both newspapers have different graphic and lay out strategy. The *China Press* emphasizes on visual image, meanwhile the *Berita Harian* gives priority to exclusive news that attracts interest among its readers. This article intends to provide a concept on news value that could be made as the key factor in news selection and visual on the front page of Malay and Chinese newspapers in Malaysia.

Keywords: newspaper; race; headline, strategy; agenda setting; front page

PENGENALAN

Dunia penerbitan akhbar di Malaysia bermula pada abad ke-19. Ketika itu, akhbar berbahasa Melayu dan Cina merupakan satu saluran melahirkan kesedaran kebangsaan dalam kalangan masyarakat serta pendidikan agama. Hamedy (2015) menjelaskan bahawa penerbitan akhbar dan majalah dalam negara ini bermula seawal abad ke 19 dan antaranya ialah *Bustan Ariffin*, *Jawi Peranakan* dan *New Straits Times Press*. Selain itu, akhbar *Cha Shi Sue Mei Yue* dan *Tong Ji Zhuan* diterbitkan sekitar 1815 menjadi wadah utama kalangan orang Cina untuk mendapat maklumat serta pendidikan agama. Sehingga ke zaman kini, akhbar juga memainkan peranan yang penting dalam menyalurkan pelbagai infomasi kepada masyarakat. Industri akhbar semakin berkembang pesat dan persaingan juga bertambah. Dalam kalangan akhbar berbahasa Melayu, akhbar *Utusan Malaysia*, *Berita Harian*, *Harian Metro* dan *Sinar Harian* sangat dominan dalam kalangan orang Melayu, manakala akhbar *China Press*, *Nanyang Siang Pau*, *Kwong Wah Yit Poh* dan *Guang Ming Daily* menjadi pilihan utama kalangan pembaca Cina.

Akhbar menanggung tanggungjawab yang besar dari segi penyampaian berita dan kebenaran kepada publik. Wartawan dan editor berperanan membentuk pemikiran, pendapat dan persepsi publik terhadap sesebuah isu sama ada baik atau buruk, betul atau tidak. Selain itu, akhbar merupakan satu saluran yang amat penting dalam menyampaikan peristiwa yang berlaku di seluruh negara. Kepentingan akhbar masih tidak boleh diabaikan walaupun kini telah menjadi zaman media baharu. Akhbar masih mendapat sambutan daripada golongan orang dewasa dan warga tua.

Dalam keadaan persaingan yang semakin sengit, setiap akhbar perlu menghasilkan isi kandungan dan cara penyampaian serta susun atur yang menarik bagi menawan pembaca. Bahagian yang paling penting bagi sesebuah akhbar adalah halaman hadapan bahagian ini membawa gambaran pertama kepada pembaca. Maka, ruangan dan atur letak berita, gambar, tajuk berita serta isu berita adalah sangat penting bagi menarik perhatian pembaca Sarimah dan Hamedy (2011). Dalam kajian ini, akhbar *China Press* dan *Berita Harian* dipilih kerana kedudukannya yang signifikan dalam pasaran melalui jualan kedua-dua akhbar ini adalah sangat tinggi.

PERMASALAHAN KAJIAN

Wilber dan Miller (2003) terhadap nilai-nilai berita adalah daripada tiga perspektif media yang berbeza iaitu daripada perspektif akhbar, majalah dan penyiaran. Perbincangan ini hanya akan menjurus kepada nilai berita daripada perspektif akhbar. Daripada tujuh nilai berita yang disenaraikan, lima daripada nilai tersebut telah disenaraikan dalam analisis Gibbs & Warhover (2002). Nilai berita yang dimaksudkan adalah (1) berita itu ganjil, (2) berita itu berita setempat, (3) berita itu semasa, (4) berita itu melibatkan orang penting dalam masyarakat, (5) berita itu adalah mengenai manusia.

Arkaitz Zubiaga (2005) menjelaskan terdapat kajian yang telah dijalankan sebelum ini berkaitan faktor-faktor yang diguna pakai oleh editor untuk menentukan nilai berita di halaman utama akhbar. Walau bagaimanapun, tiada satu kajian khusus yang melihat sejauhmana keberkesanan penggunaan nilai berita sebagai faktor utama dalam menentukan sesebuah berita itu layak diberi keutamaan untuk mengisi ruangan utama sesebuah akhbar. Walaupun berpandukan kepada asas nilai berita, kalangan editor ketika ini masih tidak begitu jelas tentang siapakah yang perlu diutamakan, di antara kehendak editor atau khalayak.

OBJEKTIF KAJIAN

Kajian ini akan melihat bagaimana strategi dua akhbar iaitu *Berita Harian* dan *China Press* dalam menentukan bentuk berita yang menghiasi halaman hadapan. Artikel ini bertujuan untuk melihat bagaimana strategi editorial dalam akhbar berbahasa Melayu dan Cina dalam negara ini iaitu *Berita Harian* dan *China Press* dalam mengenal pasti jenis isu yang dibawa untuk dibincang dalam ruangan berita utama.

SOROTAN SUSASTERA

Kesusasteraan lepas telah dibahagikan kepada beberapa bahagian iaitu nilai berita, kandungan atau jenis berita, perspektif wartawan dan editor dalam pemilihan berita halaman hadapan. Beberapa jenis kajian lepas telah dicari dan dianalisis untuk dijadikan panduan kajian ini.

Nilai berita

Menurut Sumadiria (2005:64), berita adalah laporan yang tercepat mengenai fakta yang benar, menarik dan penting bagi sebahagian besar khalayak melalui media cetak, media elektronik dan internet. Nilai berita sangat penting untuk editor membuat pertimbangan berita mana yang akan dipaparkan melalui media kepada masyarakat. Nilai berita sangat memainkan peranan bagi menarik minat pembaca dan setiap akhbar juga menggunakan pendekatan yang berbeza-beza bagi melariskan akhbar mereka dengan mengangkat nilai-nilai berita yang dirasakan mampu mencetus persoalan pembaca seterusnya meningkatkan perjualan. Nilai seperti politik, kemanusiaan dan hiburan adalah antara nilai berita yang banyak digunakan akhbar-akhbar.

Siti Suriani et al. (2013) menjelaskan nilai berita yang disenaraikan ini tidak boleh berdiri sendiri untuk menentukan berita. Nilai berita dikatakan berfungsi sebagai panduan kepada wartawan dalam menentukan berita (Niblock, 2005), tetapi faktor-faktor pertimbangan yang lain tidak boleh diabaikan (Gans 1979; Tuchman 1978; Schlesinger 1987; Venables 2005; Brighton & Foy 2008). Interaksi antara pertimbangan-pertimbangan ini dengan nilai berita

membawa kepada keputusan ‘peristiwa mana yang akan diterbitkan sebagai berita keesokan harinya’.

Selain itu, nilai berita juga menjadi faktor dalam trend pembacaan akhbar dalam kalangan pembaca remaja. Menurut Akmar Hayati Ahmad Ghazali, Siti Zobidah Omar, Jusang Bolong & Mohd Nizam Osman (2012), peratusan remaja yang membaca akhbar pada tahun 2008 adalah sebanyak 54% tetapi menurun kepada 38% pada tahun 2011 dan 32% pada tahun 2013. Trend ini berlaku lantaran kandungan akhbar dikatakan kurang memenuhi keperluan mereka dan hasil kajian menunjukkan bahawa faktor yang menarik minat remaja membaca akhbar adalah faktor keperluan eskapisme dan kognitif berbanding perasaan, peribadi dan sosial. Ini adalah kerana akhbar kerap menerbitkan kandungan yang mengandungi elemen keperluan eskapisme iaitu artikel yang dapat melepaskan tekanan perasaan dan mengubati kesunyian.

Persoalan kualiti nilai berita juga tidak boleh dikesampingkan dalam sesebuah penerbitan popular. Roosfa (2012) menjelaskan unsur-unsur gambar, mesej dan simbol yang bersifat picisan dalam penerbitan majalah dan komik berbahasa Melayu misalnya telah menjadi faktor kurangnya kualiti bahan penerbitan jenis ini. Ia sekaligus mampu memberikan kesan kepada sambutan kalangan khalayak untuk membaca bahan penerbitan berbahasa Melayu ketika ini.

Sebuah kajian tentang Persepsi Jurnalis dan Perhubungan Awam terhadap Nilai Berita telah dibuat oleh Ni Luh Ratih Maha Rani (2013) bertujuan untuk mengkaji persepsi nilai berita daripada kedua-dua pihak ini. Golongan wartawan dan perhubungan manusia mempunyai perkaitan dalam profesion mereka di mana mereka saling bergantung antara satu sama lain. Wartawan memerlukan berita dari perhubungan manusia dan perhubungan manusia memerlukan berita mereka untuk disampaikan kepada khalayak oleh wartawan. Jadi, kedua-dua profesion ini memerlukan persepsi yang sama dalam melihat nilai berita bagi memastikan kelangsungan kerjaya mereka.

Kandungan dan Jenis Berita

Media massa merupakan sumber utama maklumat bagi kebanyakan orang (Harris et al., 1989). Kandungan dan jenis berita juga merupakan salah satu kriteria yang dianggap penting dalam menentukan sama ada berita tersebut diletakkan di ruangan halaman hadapan. Biasanya berita yang diletakkan di halaman hadapan adalah isu yang besar dan memberi impak kepada seluruh masyarakat. Sebuah kajian telah dilakukan oleh Vilashini Somiah et al. (2010) bertajuk Analisis Kandungan *Utusan Malaysia* dan *Berita Harian* Tentang Liputan Berita Indonesia di Malaysia. Kajian ini memberi fokus kepada laporan berita berkenaan Indonesia yang disiarkan di akhbar harian sepanjang bulan Julai 2009. Selain itu, makalah ini juga bertujuan mengkaji kecenderungan akhbar tempatan menggunakan sumber agensi berita antarabangsa untuk mendapatkan berita tentang Indonesia. Hasil kajian menunjukkan bahawa *Utusan Malaysia* memberi liputan yang lebih terhadap berita Indonesia berbanding dengan *Berita Harian*. Kebanyakan berita Indonesia berada di posisi tengah halaman akhbar. Secara keseluruhan, isu yang paling hangat dipaparkan di *Utusan Malaysia* ialah isu jenayah (37%), isu politik (27%), isu sosial (16%), isu ekonomi (9%), isu kesihatan (7%), isu bencana (2%) dan isu sukan (2%).

Sebuah kajian bertajuk Sepuluh Tahun Sabah dalam Malaysia iaitu Satu Analisis Akhbar Tempatan telah dikaji oleh Abd. Latif Lai Abdullah dan Haryati Abd. Karim (2014). Kajian ini adalah menganalisis sumbangan dan peranan yang telah dimainkan oleh akhbar tempatan dalam 10 tahun pertama (1964-1974) pembentukan Malaysia. Analisis ini dilakukan terhadap berita halaman hadapan *Daily Express* dan *Kinabalu Sabah Times*. Kajian awal ini menggunakan kaedah analisis kandungan.

Shahrul Nazmi dan Hamed (2014) menjelaskan kedudukan jualan majalah dan akhbar khususnya berbahasa Melayu banyak dipengaruhi oleh trend semasa pembacaan khalayak yang mula beralih kepada saluran media dalam talian untuk mendapatkan maklumat. Dengan melihat majalah berita *Massa* dan *Tempo*, kedua-dua penerbitan berbahasa Melayu ini kini berhadapan situasi ‘tidak ekonomik’ untuk diterbitkan ekoran cabaran terkini yang melanda dunia penerbitan. Dalam kajian ini, penganalisis melihat dua angkubah utama. Pertama, jenis dan lokasi berita ataupun “*angle*” berita. Kedua, sumber berita dan tahun. Dengan menganalisis jenis dan lokasi berita, kita akan dapat mengetahui jenis isu yang dimainkan oleh media, manakala lokasi dan “*angle*” berita dapat memberitahu tentang hubungan Kota Kinabalu dan Kuala Lumpur. Kedua, angkubah sumber dan tahun akan memberikan gambaran tentang aliran jenis dan “*angle*” berita yang disiarkan. Kalau akhbar kerap menyiarkan berita-berita bersifat nasional secara tidak langsung menggambarkan bahawa akhbar tempatan Sabah bertindak untuk merapatkan jurang fizikal yang jauh antara Semenanjung dan Sabah.

Dalam kajian lain, Jeniri Amir (2005) menjelaskan bahawa kebebasan sesebuah akhbar di Malaysia dikaitkan dengan pemilikan oleh parti politik kerajaan. Akhbar yang dikuasai oleh kerajaan akan bersikap *press rakan* dan tidak akan bertindak untuk berseteru dengan kerajaan. Kandungan dan bentuk mesej sesebuah akhbar adalah mengikut kehendak dan kepentingan pemilik, sesuai dengan pepatah bahasa Inggeris, sesiapa yang membayar peniup seruling berhak menentukan lagunya (*he who pays the piper calls the tune*). Jadi, tidak hairan MCA berusaha untuk menguasai *The Star*, *Nanyang Siang Pau*, dan *China Press* bagi memastikan dapat menonjol positif pemimpin dan kerajaan serta membantu penyebaran dasar dan rancangan mereka.

Perspektif Wartawan atau Editor

Sebuah kajian tentang Pemilihan Berita dari Perspektif Wartawan Media Cetak di Malaysia telah dibuat oleh Siti et al. (2013). Persoalan kajian ini ialah bagaimana sesebuah peristiwa dijadikan berita. Kajian ini tertumpu dalam bentuk kuantitatif iaitu temu bual dengan wartawan, terutamanya analisis kandungan (Galtung & Ruge, 1965; Harcup & O’Neil, 2001). Dalam hasil kajian ini, pengkaji menyimpulkan bahawa berita yang dibuat adalah berdasarkan kepada pertimbangan utama wartawan ketika memilih berita. Terdapat beberapa faktor yang mempengaruhi pemilihan berita iaitu “apa yang terbaik pada hari itu”. Jika tiada berita yang lebih baik daripada yang ada, maka itulah yang akan dipilih untuk diletakkan sebagai berita muka hadapan akhbar. Bagi berita umum nasional akan ditentukan oleh peringkat editor yang lebih tinggi dalam hirarki organisasi.

Kerangka Teori

Teori Penentuan Agenda adalah teori yang mengatakan media massa berlaku merupakan pusat penentuan kebenaran dengan kemampuan media massa menyalurkan informasi kepada agenda publik serta meningkatkan perhatian terhadap isu-isu yang dianggap penting oleh media massa. Teori Penentuan Agenda pertama dikemukakan oleh Walter Lippman (1965) pada konsep “*The World Outside and the Picture in our head*”, penelitian empiris teori ini dilakukan *Mc Combs* dan *Shaw Lippman* mengusulkan bahawa masyarakat menerima fakta bukan sebagaimana adanya, akan tetapi apa yang mereka anggap sebagai fakta, kenyataan fatamorgana atau lingkungan palsu. Fokus utama teori ini adalah:

- i. Prioriti isu yang dibincangkan oleh pihak media atau penentuan agenda media.
- ii. Agenda media mempengaruhi pemikiran masyarakat atau agenda umum.

iii. Agenda umum mempengaruhi pemikiran pembuat dasar atau agenda polisi.

Berdasarkan kepada idea yang dikemukakan oleh Bernard Cohen (1963) dengan pernyataannya yang terkenal bahawa:

“The press may not be successful muck of the time in telling people what to think, but it is stunningly successful in telling its readers what to think about.”

Media massa mungkin tidak memberitahu kepada kita apa yang harus difikirkan, tetapi mereka memberitahu kepada kita hal-hal apa sahaja yang harus kita fikirkan. Teori ini mampu menentukan apa yang perlu difikirkan oleh publik serta mengarahkan peristiwa yang dianggap penting dan peristiwa mana yang tidak penting maka publik akan terpengaruh. Penentuan Agenda menggambarkan kekuatan pengaruh media yang sangat kuat terhadap pembentukan masyarakat, kerana media memberi tekanan pada sesuatu peristiwa maka media akan mempengaruhi khalayak untuk menganggapnya penting. Media ialah alat yang digunakan untuk menyimpan dan menyampaikan informasi. Media berperanan menterjemahkan informasi yang diterima ke dalam bentuk tulisan dan menyalurkan kepada khalayak. Segala informasi yang akan disalurkan kepada khalayak akan ditetapkan oleh wartawan dan editor kerana bukan semua peristiwa akan dijadikan berita. Wartawan atau editor akan menapis berita yang memberi impak yang besar kepada khalayak sahaja akan dipaparkan di surat khabar.

KAEDAH PENGUTIPAN DATA

Bagi Gay (2003), penyelidikan kualitatif yang baik perlu fokus kepada individu dan interaksi dengan seseorang. Ia memerlukan peruntukan masa yang panjang dalam set kajian dengan responden dengan mendapat datanya terus daripada responden. Sehubungan itu, pengkaji menyediakan beberapa soalan yang berkaitan dengan permasalahan kajian untuk dibincangkan dengan editor atau sub-editor. Soalan yang ditanya terhadap akhbar *China Press* dan *Berita Harian* adalah sama supaya dapat mengenalpasti persamaan dan perbandingan kedua-dua akhbar tersebut. Temubual akan dirakam dengan menggunakan peralatan perakam digital di samping catatan tangan. Dalam kajian ini, pengkaji akan menemubual dua orang pegawai kanan di syarikat media yang dikaji. Mereka ialah Lim Meng Piew yang menjawat jawatan Penolong Ketua Editor di *China Press* dan Ahmad Zaini Kamaruzzaman yang menjawat jawatan Pengarang Eksekutif Berita, Rencana dan Digital di *Berita Harian*. Soalan akan dibentuk berdasarkan kepada objektif kajian dan elemen-elemen yang terdapat di dalam Teori Penentu Agenda. Soalan-soalan akan dibahagikan kepada beberapa tema tertentu bagi memudahkan aliran maklumat serta bertujuan untuk memperlihatkan aturan soalan yang sistematik. Tema soalan akan berfokuskan kepada jenis isu semasa yang dibawa oleh akhbar, jenis gambar yang boleh dipaparkan di muka surat hadapan akhbar, jenis sumber yang dipercayai oleh akhbar dan reka bentuk muka surat hadapan akhbar. Berikut ialah jadual perincian bagi pembentukan soalan:

JADUAL 1. Perincian Tema Soalan

1.	Jenis Isu	Bagaimanakah editor menentukan berita tersebut adalah penting dan berpotensi menjadikan sebagai berita utama? Bagaimanakah isu yang diketengahkan di muka surat hadapan mampu mempengaruhi pendapat awam? Apakah jenis berita yang akan diutamakan? Adakah berita di muka surat hadapan adalah berbeza mengikut negeri dan wilayah?
----	-----------	--

2.	Jenis Gambar	Apakah jenis gambar yang akan dipilih untuk diletakkan di muka surat hadapan?
3.	Jenis Sumber	Apakah sumber yang dirujuk oleh akhbar bagi mengesahkan sesuatu peristiwa? Berapakah bahan berita yang diperlukan bagi sesebuah berita?
4.	Reka Bentuk	Bagaimanakah menentukan atur letak muka surat hadapan? Adakah muka surat hadapan lebih mementingkan gambar berbanding dengan tulisan? Adakah ruangan iklan diutamakan di muka surat hadapan? Bagaimanakah proses penentuan tajuk berita muka surat hadapan? Berapakah berita akan diletakkan di muka surat hadapan?

Kajian ini mengaplikasikan analisis data secara kualitatif. Proses analisis data dilakukan setelah menyelesaikan peringkat pengutipan data melalui temubual. Pemprosesan data-data yang dikumpul melibatkan beberapa peringkat iaitu transkripsi, organisasi data, pelaziman, koding, demonstrasi kebolehpercayaan dan kesahan. Data yang diperolehi melalui temu bual mendalam akan ditranskrip semula bagi memastikan data tersebut difahami semula dengan lebih jelas. Proses transkrip adalah langkah pertama dalam proses penganalisis data misalnya menyalin semula data-data daripada rakaman audio. Proses seterusnya adalah menentukan jawapan berdasarkan setiap tema soalan yang telah dirangka.

PROSES PEMILIHAN BERITA HALAMAN HADAPAN

Perbandingan Antara *China Press* Dan *Berita Harian*

Hasil temubual mendalam yang telah dilakukan terhadap dua orang sumber ini telah ditulis semula dalam bentuk transkrip dan dibentuk berasaskan tema-tema utama yang telah dibentuk. Bagi memudahkan untuk melihat persamaan dan perbezaan strategi antara kedua-dua akhbar ini, pengkaji juga telah membentuk satu jadual asas bagi menggambarkan bagaimana kedua-dua syarikat akhbar ini beroperasi berasaskan data temubual mendalam yang telah dijalankan ke atas kedua-dua sumber berautoriti ini.

JADUAL 2. Perbandingan ciri-ciri *Berita Harian* dan *China Press*

Bil.	Tajuk	<i>Berita Harian</i>	<i>China Press</i>
1.	Ciri-ciri penentuan berita utama.	<ul style="list-style-type: none"> Memberi impak terhadap jualan akhbar. Kepentingan berita untuk publik. 	<ul style="list-style-type: none"> Memberi impak kepada majoriti masyarakat Cina. Berita tersebut adalah melibatkan orang yang terkenal, sesuatu yang baharu, lain dan unik.
2.	Jenis berita akan diutamakan.	<ul style="list-style-type: none"> Berdasarkan trend berita semasa. Kebanyakan berita berkaitan dengan isu nasional. 	<ul style="list-style-type: none"> Pentingkan isu sosial. Kebanyakan berita berkaitan dengan orang Cina.
3.	Berita muka surat hadapan berbeza mengikut wilayah	<ul style="list-style-type: none"> Ya 	<ul style="list-style-type: none"> Ya

4.	Jenis gambar akan dipilih dipaparkan di muka surat hadapan.	<ul style="list-style-type: none"> Mengelakkan daripada memaparkan gambar ngeri seperti kemalangan dan pembunuhan. 	<ul style="list-style-type: none"> Gambar yang boleh menunjukkan peristiwa sebenar walaupun ngeri.
5.	Sumber yang dirujuk.	<ul style="list-style-type: none"> Semua pihak yang terlibat dalam peristiwa tersebut. Sekurang-kurangnya satu autoriti. 	<ul style="list-style-type: none"> Semua pihak yang terlibat dalam peristiwa tersebut. Sekurang-kurangnya satu autoriti.
7.	Reka bentuk muka surat hadapan.	<ul style="list-style-type: none"> Hanya satu berita utama sahaja dan berita lain di muka surat hadapan diberikan ruang yang lebih kecil. 	<ul style="list-style-type: none"> Berita utama boleh terdiri daripada dua berita.
8.	Kepentingan gambar dan tulisan.	<ul style="list-style-type: none"> Gambar dan tulisan sama penting. 	<ul style="list-style-type: none"> Gambar dan kapsyen gambar lebih penting di halaman hadapan. Banyak gambar akan digunakan berbanding teks
9.	Ruangan iklan diutamakan di muka surat hadapan.	<ul style="list-style-type: none"> Ya. 	<ul style="list-style-type: none"> Ya.
10.	Jenis tajuk berita di muka surat hadapan.	<ul style="list-style-type: none"> Secara terus (straight forward) 	<ul style="list-style-type: none"> Mudah difahami, ayat yang pendek dan menarik perhatian pembaca.
11.	Bilangan berita yang diletakkan di muka surat hadapan.	<ul style="list-style-type: none"> Minimum satu dan maksimum enam. 	<ul style="list-style-type: none"> Minimum satu dan maksimum tiga.

Berdasarkan respon yang didapati daripada para informan, pemilihan berita-berita di halaman hadapan adalah sangat penting kerana berita yang menarik dapat menarik minat pembaca untuk membeli sesebuah akhbar. Editor memainkan peranan yang penting dalam memilih dan menentukan berita utama dan berita sampingan untuk diletakkan di halaman hadapan. Berita yang dipilih perlu mempunyai nilai berita yang tinggi dan berpotensi mempengaruhi pembaca.

Akhbar *China Press* (CP) memilih berita utama bergantung kepada nilai sesebuah berita itu boleh membawa pengaruh yang besar kepada organisasi dan juga masyarakat. Terdapat beberapa kategori yang diutamakan dalam akhbar Cina ini seperti berita berkaitan dengan orang terkenal, berita mengenai sesuatu yang baharu yang ingin diperkenalkan dan mempunyai nilai unik. Manakala akhbar *Berita Harian* (BH) pula menekankan dua kriteria utama dalam proses memilih berita utama. Yang pertama ialah sesuatu berita itu perlu memberi impak kepada jualan akhbar sendiri. Yang kedua pula ialah kepentingan berita yang dipilih itu bagi pihak publik. Maka, akhbar BH dilihat lebih mementingkan komersial dan kepentingan pembaca. Jelas dapat dilihat disini bahawa kedua-dua akhbar ini cenderung memilih berita yang mempunyai pengaruh besar kepada organisasi dan juga masyarakat. Sesebuah berita adalah sangat penting kepada publik kerana berita memberikan informasi baru kepada pembaca dan membolehkan pembaca mengetahui apa yang berlaku di sekeliling dan dunia tanpa berada di tempat kejadian. Berita yang dipaparkan di akhbar juga mampu mempengaruhi persepsi dan pendapat publik. Hal ini kerana bukan semua pembaca akhbar datang daripada pelbagai latar belakang akademik dan

umur. Bagi sesuatu berita pula terdapat nasihat dan ilmu tambahan daripada pakar tertentu yang boleh dipercayai mampu mengubah persepsi pembaca.

Pemaparan Etnik

Akhbar CP adalah khusus untuk pembaca masyarakat Cina manakala akhbar BH adalah akhbar Melayu. Kedua-dua akhbar ini lebih mengutamakan berita daripada etnik sendiri berbanding dengan etnik lain ini kerana pembaca lebih berminat membaca berita yang berkaitan dengan kehidupan masyarakat mereka. Walau bagaimanapun, disebabkan BH menggunakan bahasa kebangsaan dan mempunyai latar belakang pembaca yang lebih luas, maka fokus isu yang ditonjolkan lebih kepada isu berkaitan nasional. CP lebih menekankan isu-isu kehidupan masyarakat Cina seperti kehidupan di kampung baru, sekolah-sekolah Cina, persatuan-persatuan Cina. Dari segi keutamaan, isu sosial kebiasaannya akan diutamakan di bahagian hadapan, diikuti politik dan ekonomi. Setiap naskhah akhbar juga akan dibahagikan kepada beberapa jenis yang berbeza mengikut wilayah. Berita di halaman hadapan berbeza mengikut wilayah kerana pembaca lebih berminat untuk mengetahui peristiwa yang berlaku berdekatan dengan mereka. Kedua-dua akhbar mempersetujui penjelasan tersebut.

Pemilihan Gambar

Dalam penghasilan sesebuah berita yang boleh menarik minat pembaca bukan sahaja tulisan berita yang baik dan mudah difahami malahan juga termasuk gambar berita. Sesebuah gambar yang baik berpotensi menceritakan keseluruhan peristiwa yang berlaku. Pembaca lebih suka melihat gambar berbanding dengan membaca tulisan berita yang panjang. Gambar yang menarik dapat menarik minat pembaca untuk membeli dan membaca supaya mengetahui apa yang telah berlaku. Seperti yang diperjelaskan oleh kedua-dua editor akhbar yang dikaji ini:

BH: Pilih gambar yang boleh menarik minat pembaca supaya mereka membeli akhbar kami. Kami elak letak gambar ngeri, ini adalah peraturan daripada Kementerian Dalam Negeri (KDN).

CP: Kami lebih mementingkan gambar yang sukar untuk digambarkan. Contoh bas terbabas bumbung hilang. Kami akan menggunakan gambar syot bumbung bas yang hilang. Jadi, pembaca dapat lihat dan menggambarkan kejadian itu.

Setiap berita yang dipaparkan perlu mempunyai pengesahan yang kukuh sebelum memaparkan di akhbar. Kedua-dua pegawai kanan akhbar mengatakan bahawa pengesahan yang kukuh adalah daripada pihak berkuasa seperti menteri, polis, orang politik, mangsa, dan orang yang terlibat dalam peristiwa tersebut. Keadaan ini perlu dilakukan bagi menepati objektif sesebuah berita dan menjaga integriti organisasi berita itu sendiri. Manakala sumber berita adalah sangat penting, maka setiap berita perlu mempunyai sumber yang boleh dipercayai. Bagi *Berita Harian* dan *China Press*, sekurang-kurangnya satu sumber sudah memadai tetapi digalakkan mendapat bahan berita yang berbeza iaitu berita bukan sahaja memfokuskan kepada satu pihak sahaja. Ia sebaik-baiknya perlu melibatkan semua pihak yang terlibat atau berkaitan.

Bagi menarik perhatian pembaca untuk membeli sesebuah akhbar, atur letak halaman hadapan memainkan peranan yang amat penting di mana reka bentuk yang menarik dapat menarik minat pembaca untuk membeli akhbar tersebut kerana ingin mengetahui kandungan

berita. Setiap akhbar mempunyai teknik atur letak berita yang berbeza termasuk *Berita Harian* dan *China Press*. Walau bagaimanapun, berita utama di halaman utama adalah dipilih oleh ketua editor dan reka bentuk pula direka oleh grafik artis. Bagi BH, terdapat tiga ruangan berita di halaman hadapan iaitu satu ruangan besar manakala dia lagi ruangan sederhana dan juga kecil. Akhbar CP pula meletakkan ruangan paling besar di halaman hadapan untuk dua berita utama terutamanya jika kedua-dua peristiwa mempunyai persamaan. Sebagai contoh, kes kemalangan dahsyat yang menampilkan dua 'angle' berita berbeza, iaitu berita kemalangan itu sendiri, dan juga berita berkenaan kehilangan nyawa. Tidak dapat dinafikan bahawa setiap bahagian di halaman hadapan akhbar adalah sangat penting termasuk tulisan berita, gambar berita dan tajuk berita. Walau bagaimanapun, kedua-dua akhbar memegang konsep yang berbeza. Ini kerana, kedudukan tajuk serta cara tajuk dipersembahkan beserta gambar yang menarik dapat membantu urusan pemasaran akhbar tersebut.

BH: Tajuk berita lebih penting. Apa-apa pun orang baca dari atas ke bawah seperti tajuk berita ke gambar dan kandungan. Sebahagian kecil kandungan berita letak diikuti gambar yang lain kat dalam akhbar.

CP: Bahagian muka hadapan akan lebih banyak gambar. Kandungan berita akan diletakkan di bahagian dalam. Gambar ini penting disebabkan orang lebih suka melihat gambar berbanding membaca.

Sesebuah berita yang sempurna bukan sahaja mementingkan kandungan berita dan gambar malahan juga tajuk berita. Tajuk berita membantu pembaca memahami apa yang ingin disampaikan dalam sesebuah berita. Setiap akhbar mempunyai cara penentuan tajuk yang berbeza. Strategi BH dalam mengenakan tajuk halaman hadapan mereka cenderung untuk menggunakan perkataan yang pendek, mudah difahami dan mampu menarik perhatian ramai. Manakala CP pula bersifat terus kepada sasaran isi kandungan berita tersebut tanpa perlu menggunakan pendekatan semantik yang berat. Keuntungan syarikat akhbar bukan sahaja daripada jualan akhbar semata-mata. Ini kerana, jualan hanya mewakili sebahagian kecil daripada perolehan jualan mereka. Maka, peranan iklan amat memainkan peranan besar dalam menyumbang keuntungan signifikan kepada kedua-dua buah syarikat akhbar ini. Dahulu, iklan kurang penting kerana jualan akhbar adalah tinggi tetapi pada masa kini apa yang berlaku adalah sebaliknya. Selepas kewujudan media baharu, golongan muda dan golongan dewasa lebih minat untuk mendapatkan berita secara *online*. Sasaran akhbar lebih memfokuskan kepada orang tua, sebahagian orang dewasa dan pekedai runcit.

PERBINCANGAN DAN KESIMPULAN

Penekanan atur letak dikaitkan dengan berita di muka surat hadapan akhbar *China Press* dan *Berita Harian*. Kedua-dua akhbar tersebut lebih mementingkan berita yang berkaitan dengan etnik masing-masing kerana kebanyakan pembaca mereka daripada etnik sendiri dan berita adalah berkaitan dengan mereka. Akhbar *China Press* lebih menekankan berita etnik Cina dan kurang kesepakatan dalam berita etnik lain begitu juga dengan akhbar *Berita Harian*. Hal ini demikian pembaca lebih mengenali isu yang berkaitan dengan mereka dan dianggap penting untuk mengetahui isu tersebut.

Selain itu, berita yang dipaparkan di akhbar berpotensi mengubah fikiran publik. Sasaran pembaca akhbar bukan sahaja orang yang berpendidikan tinggi malahan juga orang yang

berpendidikan sederhana dan rendah. Bagi golongan yang berpendidikan rendah, mereka kurang pengetahuan dalam bidang tertentu dan memerlukan pandangan daripada pelbagai bahan terutamanya akhbar memberi impak yang besar kepada mereka. Berita yang dipaparkan di muka surat hadapan adalah dianggap penting dan diberi perhatian oleh pembaca. Bagi sesuatu berita seperti kemunculan penyakit baru di dunia ini, pembaca tidak pernah mengetahui penyakit itu dan mereka memerlukan nasihat daripada pakar jadi mereka mendapat informasi daripada akhbar. Bagi sesuatu yang baru, akhbar akan berkongsi tips-tips atau pendapat kepada pembaca dan ini adalah saluran yang baik mengubah persepsi masyarakat.

Dari segi nilai berita, setiap akhbar mempunyai garisan panduan tersendiri begitu juga *China Press* dan *Berita Harian* mempunyai jenis isu yang diutamakan dahulu berbanding dengan isu lain. Bagi *China Press*, isu sosial lebih diutamakan berbanding dengan isu lain terutamanya isu sosial yang berkaitan dengan etnik Cina. Manakala *Berita Harian* mementingkan berita eksklusif berada di muka surat hadapan yang tidak sama dengan akhbar lain. Ini merupakan satu teknik dalam menarik minat pembaca supaya membeli akhbar tersebut.

Secara keseluruhannya, halaman hadapan memainkan peranan penting dalam menarik minat pembaca untuk membeli sesebuah akhbar itu. Selain itu, ia juga menunaikan tanggungjawab sebagai saluran utama menyalurkan berita kepada masyarakat. Bagi menarik minat pembaca untuk membeli sesebuah akhbar, pihak penerbit perlu mempunyai strategi khusus dalam mempersembahkan berita dan gambar dalam susunan dan tujuan tertentu. Ini kerana pembaca akan membaca tajuk berita utama di halaman hadapan terlebih dahulu sebelum membeli sesebuah akhbar. Tajuk dan gambar yang menarik dapat mempengaruhi minda pembaca. Maka, teori Penentuan Agenda yang digunakan adalah sesuai untuk kajian ini kerana ia dapat melihat bagaimana pihak media akan menentukan apa yang perlu difikirkan oleh publik. Dapatan kajian ini berjaya mengaitkan dengan teori yang digunakan bagi melihat bagaimana kedua-dua akhbar berbahasa Melayu dan Cina utama dalam negara ini berfungsi mengikut agenda yang telah ditentukan serta bagaimana penerimaan khalayak mereka terhadap setiap berita yang dipersembahkan.

RUJUKAN

- Abd. Latif Lai Abdullah & Haryati Abd. Karim. 2014. Sepuluh tahun Sabah dalam Malaysia: Satu analisis akhbar tempatan. *Jurnal Komunikasi Borneo*, (1) 107-120.
- Akmar Hayati Ahmad Ghazali, Siti Zobidah Omar, Jusang Bolong & Mohd Nizam Osman. 2012. Keperluan dan penerimaan remaja terhadap akhbar. *Jurnal Teknologi (Social Sciences)*, 58, 119-126.
- Bernard Cohen. 1963. *The press and foreign policy*. Princeton University Press.
- Gay L. R. & Airasian P. 2003. Educational research: *Competencies for analysis and applications*, 7th edition. NJ: Merrill/Prentice Hall.
- Gibbs & Warhover. 2002. *Getting the whole story: Reporting and writing the news*. The Guilford Communication Series. Guilford Press.
- Hamedi Mohd Adnan. 2015. *100 Akhbar Melayu*. Kuala Lumpur: Institut Terjemahan dan Buku Malaysia.
- Jeniri Amir. 2005. Agenda akhbar dan akhbar politik MCA. *Jurnal Pengajian Media Malaysia*, 7 (1), 101-110.
- Ni Luh Ratih Maha Rani. 2013. Persepsi jurnalis dan praktisi humas terhadap nilai berita. *Jurnal Ilmu Komunikasi*, 10 (1), 83-96.

- Roosfa Hashim, (2012) Bentuk budaya asing dalam majalah dan komik remaja di pasaran tempatan. *Jurnal Melayu*, (9), 85-98.
- Sarimah Ismail, & Hamed Mohd Adnan. 2011. Profil Ruangan sukan dalam akhbar Utusan Malaysia dan Berita Harian. *Jurnal Pengajian Media Malaysia*, 13 (2), 75-91.
- Shahrul Nazmi Sannusi & Hamed Mohd Adnan. 2014. Kelangsungan penerbitan majalah berbahasa Melayu di Malaysia-Indonesia: Kajian terhadap Massa dan Tempo. *Jurnal Melayu*, 13, 29-39.
- Siti Suriani Othman, Liana Mat Nayan & Lee Kuok Tiung. 2013. Pemilihan berita dari perspektif wartawan media cetak di Malaysia. *Jurnal Komunikasi Malaysian Journal of Communication*, Jilid 29 (2), 51-68.
- Sumadiria. 2005. *Jurnalistik Indonesia: Menulis berita dan feature*. Penerbit Bandung: Simbosa Rekatama Media.
- Vilashini Somiah, Azizah Hamzah, Mohd Yahya Mohamed Ariffin & Azliana Abdul Aziz. 2010. Liputan berita tentang Indonesia di Malaysia: Analisis kandungan Utusan Malaysia dan Berita Harian. *Jurnal Pengajian Media Malaysia*, 12 (2), 53-67.
- Wilber R, Miller R. 2003. *Modern media writing*. Belmont: Wadsworth/Thompson Learning.

Biodata Penulis:

Shahrul Nazmi Sannusi

Shahrul Nazmi Sannusi merupakan pensyarah kanan di Pusat Pengajian Media dan Komunikasi, Universiti Kebangsaan Malaysia. Bidang kajian dan pengajaran beliau adalah berkaitan kewartawanan dan penerbitan.

Ong Yi Min

Penulis merupakan pelajar tahun akhir Sarjana Muda Pengajian Media di Universiti Kebangsaan Malaysia. Beliau berpengalaman menjadi wartawan sambil untuk akhbar *China Press* di pejabat koresponden di Alor Setar.